

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՊԱԼԱՏԱԿԱՆ ՔԱՐՈՁԻՉ ՄԸ

«Քանզի Հեռավոր կայա զՅովհաննէս, կապեաց զՈւ եւ եղ ի բանսի վասն Հեռավորայ կնոջ Փիլիպպոսի եղբոր նորա: Ձի ասէր ցնա Յովհաննէս. չէ սոժանք քն ունիլ զգա: ՄԱՏՔ. ԺԴ 3-4

Աւետարանի քարոզութեան շեմէն, իր-րեւ կարապետ մեր Տիրոջ գալստեան, կ'ե-րեւի Յովհաննէս Մկրտչի խոտադատ եւ դա-ժան ստուգերը: Անապատէն կուզար անիկա / հեռու ապրած մարդկայն ընկերութենէ, անոր խարդախուած ու սուտակասպաս զգացումներէն, անոր ձեւապաշտ եւ ունայ-նամիտ կրօնական հաւատալիքներէն: Իր հոգին սնած ու ամբացած էր մենութեան եւ անհունութեան ծոցին մէջ. Եհովայի ներ-կայութեան եւ կը բերէր իր խարազանող պատգամը մարդկութեան, Յիսուսի հան-րային կեանքի նախօրեակին:

Չոր ու արեւէն խանձած դէմքով, կի-տամերկ, պղինձէ արձանի մը նման, անիկա շւմեցուցիչ անկեղծութեամբ մը մարդոց հոգիին մէջ կը խրէր իր խօսքին օլաքնե-րը: Անդրդուելիօրէն կը խօսէր ճշմարտու-թիւնը ազգատի ու հարուստին համահա-ւասար, թուելով անոնց մեղքերն ու ան-րէնութիւնները, յիշեցնելով անոնց Աս-տուծոյ ահիւ դատաստանը եւ դժոխքին կրակը, հրաւիրելով ամէնքը ապաշխարան-քի եւ մկրտութեան կարեւոր սրբուելու հա-մար իրենց մեղքերէն:

Կարճ շրջանի մը մէջ իր համբաւը տարածուեցաւ Հրէաստանի բոլոր կեդրոն-ներուն վրայ, բազմութիւններ ամէն դա-սակարգէ իրեն կուգային լսելու իր ա-պաշխարութեան քարոզը եւ շատերը կը մկրտուէին Յորդանանի ջուրերուն մէջ: Հակառակ Փարիսեցիներու արտուջլին եւ անհանգուրժողութեան, բազմութիւնները Գալիլիայէն, Երուսաղէմէն եւ Յուզայի լեռ-նամասերէն. իր շուրջը կը հաւաքուէին լսելու այս արտակարգ քարոզիչը: Նոյն իսկ Հերովդէս ուզեց տեսնել ու լսել զին-

քը, ըստ վկայութեան Յովսէփոս պատմի-չին, հրաւիրելով զայն իր մօտ, Մաքեոնի պալատը:

Հոն, արքայական այդ պալատին մէջ էր որ այս կատաղի մարդը եւ նախնա-ձայնգիր մարգարէն վկայ կը հանդիսանար ամօթալի արարքի մը: Թագաւորը առանց ծածկելու, ապօրինի կերպով կ'ապրէր իր եղբոր Փիլիպպոսի կնոջ Հերովդիսայի հետ, որ փառասիրական նկատումներով լքած էր իր շնորհազրկուած ամուսինը առանց բաժնել ուզելու անոր քսորը Հռովմի մէջ:

Հերովդէս անտարակոյս հրէշ մը չէր, ինչպէս ճերմկայացնելի էր սրբին կարգ մը պատմագիրները եւ իր ժամանակակիցներու դառնացած երեւակայութիւնը, սակայն հեշտամուլ եւ կամազուրկ, լսելով Յովհան-նէս Մկրտչի խօսքերը իր ապօրինի կենակ-ցութեան մասին թէեւ վրդովեցաւ, սակայն չուզեց վնասել իրեն, ըստ Մարկոս աւետա-րանիչին յարգանք ունէր եւ կի վսիսնար այս նոր մարգարէն:

Այս է եղած պարագան բոլոր իշխա-նաւորներուն, լսել ճշմարտութիւնը, յա-ճախ ընդունիլ զայն, սակայն շարունակել իրենց կեանքը առանց կարեւոր վերջնա-կանօրէն զայն սրբաբերելու: Նաթանի եւ Դաւիթի հանդիպումը Եղիայի եւ Աքաապի վէճը, եւ մեր օրերուն քաջակորով աւետա-րանի քարոզիչներուն պահանջը աշխարհի հզօրներէն, այս իրողութիւնն է որ կը փաստեն, անոնք կը լսեն ճշմարտութիւնը, յաճախ կ'արժեւորեն զայն բայց չեն կրնար անոր համաձայն շարժիլ: Կեանքի պայմա-նադրականութիւնները եւ իրենց կողման տկարութիւնները թոյլ չեն տար որ անոնք կարենան զերծանիլ իրենց թերութիւննե-րէն: Ահա թէ ինչու ձայն բարբառոյ անա-պատի կը մնան շատ յաճախ աւետարանա-կան բարձրագոյն եւ փրկարար ճշմարտու-թիւնները:

Տակաւին կան ուրիշներ որոնք ոչ միայն չեն հանդուրժեր իրենց նկատմամբ արտաոյայտուած ճշմարտութեան, այլ կը շնանա գնել այդպիսիներուն լուսթիւնը ոսկիով, բռնութեամբ եւ կամ նման միջոց-ներով: Սակայն Յովհաննէս Մկրտիչը չէր անոնցմէ՝ որոնք սեւէ կերպով կրնային կաշառուիլ, նոյնիսկ բարեկամութեամբ:

Անոր անխաբոյախ հողին մէկ բան միայն կը տեսնէր, թագաւորին անօրէնութիւնը, ու քաջութիւն ունէր անոր երեսին ըսելու, ոչ չէ արժան զեզ ունել զկին եղբոր քոս : Ճշմարտութեան արխոտանին համար միջին կէտ չկայ, կարելի չէ իրաւաւորութեան նստիլ մ'չ սխալին և մ'չ ալ մեղքին հետ : Ախտը բուժելու համար անհրաժեշտ է ջնջել անոր պատճառը, առանց վարանելու ի կարկին անդամահատելու անհրաժեշտը : Երբ խնդիրը ճշմարտութեան դատին կը վերաբերի, այնեւ իրաւախոհութիւնը բաժին չունի հոն :

Յովհաննէս Մկրտիչը ըսած էր ճշմարտութիւնը Հերովդէսի երեսին և կը շարունակէր կրկնել զայն : Խոնջ փոյթ որ թագաւորութիւնն դէմ թշնամացած զինք բանտ պիտի դնէր և Հերովդէս ծաբաւի էր իր արեան ու առիթի կ'սպասէր վերջ տալու մարգարէի կեանքին : Ճշմարտութիւն ըսելը : վտանգաւոր խաղարկութեան մը մէջ դնել է ինքզինքը, և ասիկա գործն է ճշմարտ կերտանքը, հզօր հողինոր որոնք հաշտուած իրենց իրենց հետ, չեն սարսիբ արտաքին արգելքներէ : Մարգարէական ոգին է ան որ կուզայ վկան ըլլալու Գերագոյն Ճշմարտութեան, իր հողին մէջ ինչ մը կայ աններող ու վճռական, նման հարուածելու համար քաշուած սուրին :

Բաւական չէ համոզուած ըլլալ ճշմարտութեան, այլ պէտք է տիրապետուիլ ճշմարտութեան, անոր պատկանիլ մարմնով ու հողով և ի կարկին զոհուիլ անոր յաշտութեան կին համար :

Անկեղծութիւնը մեծագոյն առաքիւնութիւնն է : Ո՛չ մէկ բան ճիշդ կը հնչէ մարդու մը կեանքին մէջ որ ի բնէ անկեղծ է : Յովհաննէս Մկրտիչ՝ որ նախակարպետը պիտի ըլլար ճշմարտութեան, առանց հոգ ընելու թէ ովքեր կը թշնամանուին, կ'ընէ ճշմարտութիւնը : Սուտ չխօսիլը անշուշտ բան մըն է, բայց առաքիւնութիւն է ճշմարտութիւնը յայտարարելու : Ս. Գրոց գեղեցիկ բացատրութեան համաձայն, այդ պիտիները Աստուծոյ նայուածքին տակ կ'ապրին : Արդ՝ ով որ իր սրտին ու մտքին բոլոր արտայայտութիւնները կը յանձնէ իր ճիշտ գաղափարներին, չի կրնար բացարձակ պիտի անկեղծ չըլլալ :

Մեզմէ շատեր կը նմանին անտաղնե-

րու մէջ գտնուած ժայռերուն, որոնք ծածկուած են հաճոյատեսիլ բոյսերով, բայց դարձուցէք այդ քարերը անոնց ներքեւը պիտի գտնէք զազրելի զեռուներ :

Մեզմէ քանիներ քաջութիւն ունին անկեղծօրէն նախ տեսնելու իրենց մեղքերն ու անօրէնութիւնները, յետոյ մասնանշել ուրիշներու յանձանքը : Այսօր աշխարհը դիմակաւորուած՝ կարծեցեալ առաքիւնութիւններով ինքզինքը և ուրիշները կը խաբէ : Կեղծիքն ու խաբէութիւնը մեր օրեւրու ընկերութեան անսպառ գրասպարդիս կը կազմեն, և ան որ յաղթական կը հանադիսանայ այդ մրցումին մէջ՝ կը նկատուի է՛ն նրամտիտն ու իմաստունը :

Կեղծիքի քօղով ծածկուած է մեր կրօնական զգացումը, մեր ընկերային յարաբերութիւնները, մեր ընտանեկան կենցաղը, իսկ մեզմէ իւրաքանչիւրը՝ մէջ մէկ դիմակաւորուած հերոս : Ան թէ ինչու տակաւ կը թառամին բոլոր առաքիւնութիւնները և ստույթեան ու կեղծիքի ժանգը կը կրծէ մեր հողին : Ձկայ անկեղծ հողի մը, մեր այսօրուան ընկերութեան մէջ, որ կարենայ ձայն բարձրացնել, նման Յովհաննէս Մկրտիչին, ըսելու համար ճշմարտութիւնը : Մի կարծէք թէ մեր դարը կը խորշի ճշմարտութեանէն, կը բաւէ որ մարդիկ վստահին բարձրացող ձայնին անկեղծութեանը :

Խմբուքն կը ներկայացնէ կերտը իբրև մէկը, որ իր ձեռքին մէջ ունի իր համառն ու կեանքը և անայլայլ գիտէ դիմակաւել մահը, իր գաղափարի յաղթանակին համար : Անոնք որ անվերապահ կերպով գիտեն նուիրուիլ իրենց դատին, անոնք վեք կը մեան մարդկային նկատումներէ և վախէ : Յովհաննէս Մկրտիչը մարգարով լինցուն այս աշխարհի անապատին մէջ բարձրացող ձայն էր, կարպետ Միսիային և գալիք թագաւորութեան, և աշխարհի մէջ ոչինչ կրնայ զինքը ետ կեցնել իր այս մտածումէն : Սակայն որպէսզի այդ թագաւորութիւնը կարենայ տեղ ունենալ մարդոց սիրտերուն մէջ, անոնք պէտք է մաքրուին ու սրբուին իրենց մեղքերէն : Ան թէ ինչու այս կեղծիք մարգարէն Հրեաները ապաշխարութեան կը կանչէր, քարոզելով երկնքի թագաւորութեան մերձակութիւնը և Մեսիային գալուստը :

ԿՐԹՆԱԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ՆԱԽԱԽԱՄՈՒԹԻՒՆ

Աստուծոյ մշտնջենական գործունէութիւնը կը կոչենք Նախախնամութիւն, որով կը պահպանէ Ան և իր զերագոյն վախճանին կ'ուզէ աշխարհ ու մարդկութիւնը այն օրէնքներուն համաձայն, զորս հաստատած է արարչագործած պահուն՝ իր բարձր իմացականութիւնովն ու ազատ կամեցողութեամբը:

Անսահման բարութեան գործ մըն է տիեզերքն ու անոր մեքենականութիւնը՝ որ Աստուծոյ էութեան վրայ եթէ բան մը չ'աւելցնէր, բայց շօնափելի եղանակաւ ի հանդէս կը դնէ ամենակալ գորութեան մը զերագոյն իմաստութիւնը, տիեզերքը իր եղանակաւորութեամբով մէջ հետապնդող գիտակցութեան սէրը:

Տիեզերքի գոյութեան վախճանական պատճառն է բարին ու կատարելութիւնը: Նախախնամութեան հաստատուն օրէնքներուն համաձայն գործարանաւոր էակներ կ'ապրին զիրենք պահպանելու, սերնդագործելու, պաշտօն մը կատարելու և անհետանալու աշխարհի թատերաբեմին վըրայէն:

Անգործարանաւոր գոյակներ, իրենց յաւիտենական անշարժութեան և լռութեան մէջ, կարծես կենդանի վիճակներ են աշխարհի անջքերուն, կեանքի փուլզուճներուն, Աստուծոյ ալ իրենց դարաւոր գոյութենէն վերջ գատապարտուած են հետզհետէ անհետանալու երկրագունդին երեսէն:

Ինչ փոյթ թէ անիկա պիտի բաժնէ ճակատագիրը իր նմաններուն, թէ Հերովդէս յազթական պիտի հանդիսանայ, եւ բանտի լռութեան մէջ դահիճին սուրբ պիտի բաժնէ մարգարէին զլուխը իր մարմնէն, տխուր բախտ կարապետներու, ինքը պատգամաւոր մըն է զոր պէտք է մոռնայ ինքզինքը իր պատգամին մէջ:

Ե.

Նախախնամութիւնը ուրեմն, տարբեր բան չէ, բայց միայն աստուածային այն օրէնքները՝ ըստ որում աշխարհը գոյ է և կը կառավարուի:

Ի յեսաստունէ այնքան դժուար չէ ապացուցանել նախախնամական օրէնքի մը գոյութիւնը քննարկան և պատկերասէր մէջ կատարուած յառաջդիմութիւններով:

Բնութեան մէջ կատարուած յառաջդիմութիւնը, գիտնականներու հաւատածին համեմատ, ակնյայտ իրողութիւն մըն է: Երկրագունդին վրայ գոյութիւն առին նախ՝ հանքային, ետք բուսային, սամէնէ վերջ կենդանային աշխարհները: Ստեղծագործութեան շղթային վերջին օղակը կը կազմէ մարդը, որ պսակն է արարչագործութեան:

Էակի մը արժէքը ա'յնքան բարձր է և ա'յնքան ընդունակ կատարելագործելու, որքան պէսպիսութիւններ գտնուին անոր գործարանաւորութեան մէջ, և այդ զանազանութեանց մէջ տիրէ ներդաշնակութիւնն ու միութիւնը: Այս տեսակետով մարդը կատարել է, երբ անգամ մը իր վրայ կըլի ան և գիտակցութեամբ յաջող զինքը վերլուծելու, այդ անդունդին մէջ հանդիսատես պիտի ըլլայ աստուածային մեծութեան և սքանչելիքներուն:

Բնագէտներու կողմէ հաստատուած այս յառաջդիմութիւնը՝ էականորեն գէպի կատարելութեան ամբարձումն է ուրեմն: Բարեշրջութեան վարդապետութիւնն ալ պարտաւորաւ է ընդունելու այդ յառաջացումը իրը Նախախնամական գործ, վասն զի ընտրութեամբ և ժառանգակամութեամբ կատարուած ամենուն ծնունդը, ամենուն եղանակաւորումը հաստատուն օրէնքներու կը հպատակին և ժշ թէ գիպուածի: Այս օրէնքները արժանի են կոչուելու նախախնամական:

Մարդկային պատմութեան մէջ ալ կը տեսնենք կատարուած ակներեւ յառաջդիմութիւններ: Այսօր հսկայ քայլեր առած է գիտութիւնը, և որուն նպատակը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ մեղմացնել մարդոց ժամանակաւոր գոյութեան ընկերացող ցուելը: Ելեկարականութեան, աթօմին և բնութեան ուրիշ զօրութիւններուն ճարտարարուեստի մէջ ենթարկումը այս իրողութիւնը կը նշեն: Ծարտարարութեամբ, որ հում ներթը